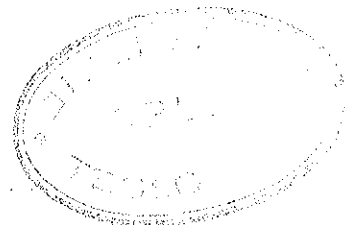

LITURGIJSKA SLUŽBA ĐAKONA

Drugi vatikanski sabor naglasio je važnost đakonske službe i dao mogućnost da se u Crkvi obnovi stalni red đakonata, nabrojivši liturgijske službe koje spadaju na đakona (usp. LG 29). Obnovom nekadašnjih »nižih redova« dokinuta je služba podđakona. Neke od liturgijskih služba koje je prije vršio podđakon, danas spadaju na đakona. Motuproprio »Ad pascendum« od 15. kolovoza 1972., Opća uredba Rimskog misala (dalje: OURM) i pojedine obnovljene liturgijske knjige pobliže označuju dužnosti đakona u liturgiji. Ovdje donosimo prikaz liturgijske službe đakona, služeći se pri tom i listom »Gottesdienst« (Herder, Freiburg i. Br.), br. 14, 1975., str. 108—109, koji govori o istom predmetu.

I. Misa s narodom

Osnovne dužnosti đakona u slavlju mise s narodom jesu slijedeće:

- a) pomagati svećeniku stojeći s njegove strane;
- b) posluživati na oltaru kod kaleža i kod knjige;
- c) ako nema drugih službenika, obavlja i njihove dužnosti prema potrebi (OURM 127).

Vlastita je uloga đakona na misi: naviještati evanđelje, katkada i propovijedati, predvoditi vjernike u sveopćoj molitvi, posluživati svećenika, vjernicima dijeliti Euharistiju, posebno pod prilikama vina, upućivati skup kako se ima držati i kretati kod Mise (OURM 61).

Ovdje imamo u vidu samo vlastitu ulogu đakona na misi s narodom, a ne osvrćemo se na dužnosti drugih službenika koje đakon također vrši, ako je potrebno, kad njih nema.

1. Uvodni obredi

Ako đakon nosi evanđelistar, ide ispred svećenika, inače ide njemu sa strane. Došavši k oltaru, iskažu mu dužno poštovanje dubokim naklonom, ili poklonom ako je na njemu svetohranište sa Svetootajstvom. Đakon postavi evanđelistar na oltar. Obojica poljube oltar. Đakon pomaže svećeniku pri stavljanju tamjana i kađenju oltara. Nakon toga obojica idu k sjedalima. Đakonovo je mjesto sa strane svećenika. Obojica stoje i krste se. Đakon pomaže svećeniku, ako je što potrebno. Nakon što svećenik pozdravi zajednicu, đakon može održati kratki uvod u slavlje. On također može pjevati ili recitirati *Gospodine, smiluj se!* naizmjenice s narodom.

2. Služba riječi

Nakon čitanja đakon pomaže svećeniku pri stavljanju tamjana, ako je potrebno. Prije navješćivanja evanđelja, đakon se nakloni pred svećenikom i tihim glasom traži blagoslov: »*Gospodine, molim blagoslov.*« Svećenik ga također tiho blagoslovi: »*Gospodin ti bio u srcu...*«, na što đakon odgovori: »*Amen*«. Potom đakon uzme s oltara evanđelistar i ide na ambon. S ambona pozdravi narod s: »*Gospodin s vama*« te navijesti evanđelje riječima: »*Čitanje svetog evanđelja po I.*« Pri tom označi knjigu i samoga sebe (na čelu, ustima i grudima) znakom križa te kadi evanđelistar. Evanđelje zaključi riječima: »*Riječ je Gospodnja*«, na što svi odgovore: »*Slava tebi, Kriste.*« Tada đakon poljubi knjigu i tiho govori: »*Evandeoskom riječi...*« te se vrati k misniku, ukoliko on sam ne drži homiliju. U slučaju da nema homilije i vjerovanja, đakon može ostate na ambonu za molitvu vjernika. S ambona, ili s kojega drugog zgodnijeg mjesta, đakon izriče nakane molitve vjernika nakon svećenikova uvoda.

3. Euharistijska služba

Đakon uz pomoć ostalih službenika pripravi oltar za prikazanje, dok svećenik ostane sjedeći na sjedalu. Đakon se brine za liturgijsko posuđe i lijeva vino i malo vode u kalež, što može obaviti i na stoliću kod oltara. Dok lijeva vino i vodu u kalež, tiho govori: »*Otajstvo ove vode i vina...*« Đakon također pomaže svećeniku kod primanja darova naroda, pruža svećeniku pliticu s hostijom i kalež s vinom, dvori svećenika pri kađenju darova i oltara, nakon čega on sam, ili koji drugi službenik, pokadi svećenika i narod.

Za vrijeme euharistijske molitve đakon stoji kraj svećenika, ali malo iza njega, da mu pomogne kod kaleža i misala ako što zatreba. Nakon podizanja, kad svećenik položi kalež na korporal i pokloni se, đakon govori ili pjeva: »*Tajna vjere*«, na što svi odgovaraju: »*Tvoju smrt, Gospodine, naviještamo...*« Za vrijeme doksologije na kraju euharistijske molitve, dok svećenik drži podignutu pliticu s hostijom, đakon drži podignut kalež sve dok narod ne odgovori: »*Amen*«.

Pošto svećenik izmoli molitvu za mir i rekne: »*Mir Gospodnji bio vazda s vama*« a narod odgovori: »*I s duhom tvojim*«, đakon poziva narod riječima: »*Pružite mir jedni drugima*« da, prema mjesnom običaju, javno posvjedoči spremnost na mir i pomirenje. Đakon primi znak mira od svećenika i prinese ga drugim službenicima koji su blizu njega.

Kad se svećenik pričesti, đakon od njega primi pričest pod objema prilikama, a onda pomogne svećeniku kod pričešćivanja vjernika. Svakom pričesniku đakon pokaže hostiju, malo je podigavši, i govori: »*Tijelo Kristovo*«. Pričesnik odgovori: »*Amen*« i prima pričest. Ako se pričest

dijeli pod objema prilikama, đakon pričesnicima pruža kalež, prije nego se on sam iz njega pričestio, i govori: »*Krv Kristova.*« Pričesnik odgovara: »Amen«, uzima kalež u ruku i pije. Đakon briše kalež purifikatorijem i na koncu on sam pije iz njega.

Nakon pričješćivanja đakon se sa svećenikom vrati k oltaru, pokupi razasute djeliće hostije ako ih ima te odnese kalež i ostale svete posude na stolić kod oltara. Čišćenje obavlja na stoliću odmah poslije pričješćivanja. Zbog opravdanih razloga može to učiniti i poslije mise, nakon otpusta naroda. Za vrijeme čišćenja svetog posuđa đakon tiho moli: »*Gospodine, daj da čistom dušom prihvatimo što smo primili ustima, i ovaj vremeniti dar postao nam okrepom za vječnost.*«

4. Završni obred

Nakon pričesne molitve đakon daje obavijesti narodu, ako ih slučajno ima i ukoliko to svećenik ne želi sam učiniti. Kad svećenik podijeli blagoslov, đakon, okrenut prema narodu sklopljenih ruku, otpušta zajednicu riječima: »*Idite u miru. (Aleluja, aleluja)*«. Poslije toga, zajedno sa svećenikom, poljubi oltar. Iskazavši oltaru dužnu počast, zajedno sa svećenikom i ostalim službenicima, vraćaju se u sakristiju istim redoslijedom kojim su i došli iz sakristije.

Ako neposredno iza mise ima neko drugo liturgijsko slavlje, nastavlja se odmah iza popričesne molitve, a ispušta se blagoslov i otpust naroda.

5. Koncelebrirana misa

Na koncelebriranoj misi đakon asistira glavnom celebrantu. On govori: »*Tajna vjere*« nakon podizanja i poziva narod na izmirenje riječima: »*Pružite mir jedni drugima*«, kao i na misi s jednim svećenikom. Koncelebranti koji su uz glavnog celebranta od njega primaju pozdrav mira prije nego đakon.

Kod pričesti đakon poslužuje koncelebrante s kaležom, ništa ne govoreći. Pričest prima od glavnog celebranta poslije koncelebranata. Nakon pričesti đakon se brine o čišćenju svetog posuđa.

II. Sakramenti i sakramentali

1. Krštenje

Kad đakon krsti, on je djelitelj krštenja kao i svećenik. Stoga pri obavljanju krštenja sve vrši kao i svećenik, kako je predviđeno u obnovljenom obredu krštenja: *Red krštenja* (KS, Zagreb 1970).

2. Vjenčanje

Dobivši punomoć za vjenčanje, đakon ga obavlja kao i svećenik prema propisima obnovljenog obreda: *Red vjenčanja* (KS, Zagreb 1970).

3. Pričest bolesnika

U slučaju da nema svećenika na raspolaganju, đakon pri dijeljenju pričesti i popudbine bolesnicima postupa kako je propisano u obnovljenom obredniku: *Red bolesničkog pomazanja i skrbi za bolesne* (KS, Zagreb 1973).

4. Sprovod

Kad đakon vodi sprovod, sve vrši kao i svećenik, kako je predviđeno u obnovljenom obredu: *Red sprovoda* (KS, Zagreb 1970).

5. Bogoslužje riječi

Đakon može, između ostaloga, predvoditi i slijedeća bogoslužja: razne pobožnosti, bogoslužje riječi (propovijedi), nedjeljno bogoslužje u zajednicama bez svećenika, pričesno bogoslužje izvan mise. U svim tim prigodama može podijeliti blagoslov rukom ili pokaznicom (monstrancom), kad se radi o blagoslovu sa Svetootajstvom, kako je to predviđeno u obredniku: *Sveta pričest i štovanje euharistijskog otajstva izvan mise* (KS, Zagreb 1974).

6. Sakramentali

Đakon može dijeliti sve sakramentale koji nisu pridržani biskupu ili posebno ovlaštenom svećeniku. Prema tome, on uz ostalo smije obavljati slijedeće blagoslovine: blagoslov pepela, blagoslov križa, blagoslov svijeća, blagoslov grla, blagoslov kuće, blagoslov vozila, blagoslov vode i slično.

III. Liturgijsko ruho đakona

Kod misnog bogoslužja đakon oblači: naglavnik, albu, pasac, štolu (preko lijevog ramena) i dalmatiku. Kod blagoslova sa Svetootajstvom, mjesto dalmatike, nosi plašt i vel. Kod dijeljenja pričesti izvan mise i kod obavljanja ostalih liturgijskih čina može obući poviše kleričkog odijela samo kotu (roketu) i štolu (preko lijevog ramena).

Priradio: Š. Š.